

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996. 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva b. telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Taktična poteza

Vojna je Evropi zasedala v moralnem in gospodarskem pogledu tako globoke rane, da še danes po dvanajstih letih iz njih krvavi; saj je sedanja gospodarska kriza predvsem posledica štiriletnega zaplavljanja gospodarskih dobrin. Trudni smo, počitka si želimo in miru. Manjka nam tudi potrebnega ravnovesja, da bi mogli dogodke v mednarodnem političnem življenju, ki se poleg vsega tako naglo vrstijo, kritično presoditi. In tretjič tudi vpogleda za kulise nimamo, ker se diplomacija še danes ni odpovedala tajnosti. Kaj čuda potem, ako s tega razburkanega morja, po katerem plava zrešetana Evropa, hlastno sežemo po vsaki oljkovi vejici, ne glede na to, ali je bil golobček, ki jo je prinesel, črn ali bel.

S tem nikakor nečemo v nič devati brodivnega sporazuma med Francijo in Italijo, ki smo ga pozdravili, kakor pozdravljamo vsak tudi malenkosten prispevek h konsolidaciji miru. Omeniti smo le hoteli, da bi prevelik optimizem glede francosko-italijanskega sporazuma ne bil na mestu. Prvega pogodbenika poznamo, drugi pa je fašistična Italija, ki je še danes tudi spretnim diplomatom nerazrešljiva uganka, kakor fašizem sam in njegov oče.

Mussolini ne govori več o puškah in topovih, ki da so lepi kakor besede. Ze delj časa molči ali pa govori previdno in prozaično kakor navadni državnik »te guile Evrope«. In tudi poslanec Polverelli, tisti Polverelli, ki je še nedavno v Mussolinijevem listu »Popolo d'Italia« obkledal Balkance s svinjskimi pastirji, priznava v svojem poročilu k proračunu zunanjega ministrstva pravico do življenja vsemu v Evropi, »kar predstavlja element civilizacije; italijanski politiki stremijo za mirom, pravičnejšo in razorožitveno in pri tem je povsem mogoče spraviti splošne evropske interese z narodnimi italijanskimi.

Svet si želi miru in državniki, ki išče oporo v svetovnem mnenju, mora govoriti o miru in le o miru. Mussoliniju je treba priznati, da je znal vse svoje imperialistične načrte zaviti v lepa, miroljubna gesla. Na bližnjem vzhodu je skušal izpodrinuti Francijo in njene zaveznike z ustvaritvijo bloka med Turčijo, Grčijo in Bolgarijo, »ki bi spravil med seboj nekdanje najhujše sovražnike in pripomogel k utrditvi miru«; »na vročem Balkanu je potrebna močna roka rimskih civilizatorjev, da napravi red« in do revizije mirovnih pogojev mora priti, »da se prepreči vojna«. Grandi je govoril na londonski pomorski konferenci bolj miroljubno in demokratično kakor najhujši demokrat in, da Italija poniža Francijo ter doseže enakost na morju, »je bil pripravljen znižati italijansko tonažo tudi na najnižjo točko, ako bi je nobena druga evropska država ne preseglala. Po vsem tem lepem govoru se je londonska konferenca razbila, ker je Italija zahtevala pariteto s Francijo.

Kdor hoče žeti uspehe v zunanji politiki, mora danes govoriti o miru. Kdor hoče denarja, seveda tudi. Splošno znano je, da je Mussolini pristal na brodivni sporazum radi hude finančne in gospodarske stiske. Na njegove grožnje v Livornu in Firenzi so Francozi odgovorili z odobritvijo novih kreditov za vojne ladje in v kratkem času po predpisih moderne vojne tehnike utrdili italijansko mejo. To je v Rimu učinkovalo toliko bolj, ker niso finance fašistom dopuščale, da bi mogli dolgo vzdržati francosko konkurenco. Samo za dograditev ladij, ki se nahajajo v ladjedelnicah, potrebuje država okoli tri milijarde lir, tekoči državni proračun izkazuje nad milijardo primanjkljaja, novembra meseca zapadejo državne obveznice v znesku 4 milijarde; radi splošne gospodarske krize državni dohodki stalno padajo. Mussolinijeve miroljubne poslanice z zlatom preobloženi Ameriki so imele določen namen. Henderson je izrabil Mussolinijevo finančno stisko, da prepreči predvsem prevelik narast francoske mornarice. Mussolini se je udal in podpisal brodivni sporazum.

Toda s podpisom brodivnega sporazuma še ni rešena vsa sporna vprašanja med Francijo in Italijo in danes je položaj približno takšen, kakor bi bil nastal po londonski konferenci, ako bi Italija že takrat pristala na brodivni sporazum. »Ta sporazum seveda daje srečno perspektivo za možnost splošne ureditve vseh vprašanj med Parizom in Rimom,« piše neki ugledni pariški list, »ne da bi to bilo naperjeno in škodo katerekoli druge države ali skupine držav.« Znano je, da gre predvsem za položaj Italijanov v Tunisu, odstopitev čadskega ozemlja v Afriki Italiji, za vprašanje odnošajev med Francijo in Jugoslavijo glede na Italijo in za splošno razdelitev vplivnih sfer med državami v Evropi. Vsa ta vprašanja, ki že vso po vojno dobo zastrupljajo dobre odnošaje med Italijo in Francijo, je treba rešiti, preden bo mogoče govoriti o popolnem sporazumu med obema državama. Mussolini morda popušča od svojih zahtev, saj bo kljub temu morda še kaj dobil, vprašanje pa je, kako daleč pojde Francija v koncesijah. Proti Briandovi popustljivosti napram Italiji se oglašajo vprav desničarske stranke, ki so sicer najbolj naklonjene latinski sestri.

Kakor je fašizem sam ustvaril sporne točke med Francijo in Italijo, tako je danes gotovo velika ovira za sporazum. Prav gotovo bodo predvsem francoske levčarske parlamentarne skupine, katerim se bodo pridružili italijanski izseljenci in masoni sploh, napeli vse sile, da preprečijo sklenitev takšnega sporazuma s fašistično Italijo, ki bi končno konsolidiral Francijo in miru nevarni fašizem. V Parizu dobro poznajo Mussolinijevo taktično geslo: izrabi vselej ugodni trenutek. Potem pa gošpodom lahko hrbet obrneš. Zato tudi v Berlinu smatrajo Mussolinijevo potezo le za strateški umik, ki mu ga je narekovala finančna stiska.

Nevarnost povodnji v ljubljanski okolici

Ljubljana, 11. marca.

Včeraj je bil dan 40 mučenkov in kmečka vremenska modrost ve, da je vreme takšno še 40 dni nepretrgano dalje, kakršno je na dan 40 mučenkov. To se pravi, da bomo imeli vseh 40 dni samo brozgo in blato. Včeraj je v presledkih deževalo ves dan, čeprav se je tupatam pokazalo mimogrede tudi solnce. Pravi naliv pa je bil ponoči. V jutranjih urah pa je začel pihati močan jug, ki se je spreminjal čim dalje bolj skoraj v vihar. Za tem viharim vetrom je sledil hud naliv, ki je spreminjal zadnje ostanke snega v eno samo brozgo. Okoli poldne pa je pričelo zopet snežiti in v nekaj urah smo imeli zopet na tleh približno 2 dem visoko snežno plast. Sneži pa že nepretrgoma dalje, sicer ne v kosmičih, pač pa v drobnih, a gostih snežinkah.

Jutranji naliv in splošno talenje snega se je moralo raztezati daleč okoli Ljubljane. Ljubljana je

na Barju

narasla tako, da je napolnila vse korito. Narasli so tudi vsi barjanski potoki in rečice. Tako Iščica, Mali Graben, Gradaščica, Gadjevec, sploh vsi mali jarki. Nižje dele Barja je popoldne pričela zalivati voda. Nekatera poslopja, zlasti gospodarska, ki so v ogroženih krajih, so v precejšnji nevarnosti. Pa tudi hišam grozi nevarnost, da jih zalije voda. Prebivalstvo Barja je v silni vznemirjenosti. Posebno, ker popoldne voda neprestano narašča. Gruberjev prekop je poln kakor le malokdaj, in sicer sega voda do redkokdaj dosežene višine, namreč do vrha škarpe. Z naraščanjem Ljubljane pa seveda narašča tudi Gruberjev prekop.

V Ljubljani je ob času povodnji izpostavljen vodi, poleg barjanskega dela mesta, najbolj del Tržaške ceste ob stari mitnici. Pod tem delom ceste teče navadno skromen jarek iz rožniškega hriba. Ta jarek se je danes spremenil v prvi potok in zalil ta del ceste tako, da je promet bil zelo oviran in so zlasti pešci precej trpeli.

Ob 3 popoldne nam javljajo

iz Vevč,

da je Ljubljana tam narasla 2.10 m nad normalo. Posamezne vasi sicer še niso v nevarnosti, vendar pa se prebivalstvo boji najhujšega, ker se spominja povodnji pred nekaj leti. Na tako zvani Gmajni je nekaj osamljenih hiš, do katerih je že prodrla voda, in ako Ljubljana naraste le za malenkost, bo voda vdrla v te hiše. Zalog sam zaenkrat še ni v nevarnosti. Vendar tam v bližini, kjer se stekata Sava in Ljubljana, so mlini zelo ogroženi od vode. Voda je prodrla prav do njih. Blizu teh mlinov so travniki, ki so ob povodnjih redno poplavljeni. Kadar so ti travniki poplavljeni, tedaj so tudi posamezne skupine hiš v tej občini v precejšnji nevarnosti. Voda grozi, da bo vsak čas vdrla na te travnike, kar bo znamenje, da se bo moralo prebivalstvo bati najhujšega in varovati pred vodo. Prebivalstvo je v stalni pripravljenosti. Najbolj se pa boji noči.

Enako kakor Ljubljana in druge vode Barja je narasla tudi Sava. Po naših poročilih je

Sava prestopila bregove od Kleških brodov pa do Jarš.

Sava neprestano narašča ter je preplavila že ves široki prostor daleč od struge. Pri Tomačevem je glavni tok Save spremenil strugo in se premaknil približno 300 metrov bližje Tomačevemu. Savska okolica bo na poletje torej povsem spremenjena. Danes popoldne sta zaenkrat v veliki nevarnosti spodnji del Tomačevem in pa Jarš. Sava teče skoraj tik pod znano gostilno »Pri kovaču« v Tomačevem.

Pri Sv. Jakobu je Sava narasla že en meter nad cesto. Šentjakovski most je prav tako 1 meter pod vodo. Ves promet med Ljubljano in Sv. Jakobom je onemogočen in je mogoče edino le Ljubljane čez Črnuče in Domžale ter Ihan. Pečnikarjev avtobus, ki bi moral biti ob 3 v Ljubljani, do sedaj še ni prišel. V nevarnosti so tudi tamkašnje vasi. Ogromne mase vode se valijo proti vzhodu in zelo verjetno je, da pride na Krškem polju in še bolj južno na Hrvaškem in v Zagrebu do velikih povodnji.

Zaradi splošne nevarnosti povodnji so danes ljubljanski poklicni reševalci stalno v pripravljenosti z reševalnim avtom in z reševalnim čolnom.

V Vevčah nevarnost minila

Vevče, 11. marca.

Nočoj ob 6 smo dobili iz Vevč še naslednje telefonsko poročilo: Ljubljana je k sreči prenehala naraščati. Vendar pa ni opaziti, da bi pričela padati, temveč je še vedno tako visoka, kakor ob 3 popoldne, to je 2.10 m nad normalo. Upanje je, da Ljubljana ne bo več naraščala. S tem bi bili naši kraji tudi ob tem stanju vode izven nevarnosti. Prebivalstvo je že nekoliko pomirjeno.

Promet s Polhovim gradcem pretrgan

Ljubljana, 11. marca.

Velika voda je najhujše prizadela menda cesto iz Ljubljane do Polhovega gradca, ki je danes povsem odrezan od Ljubljane. Zjutraj je še šel avtobus s Polhovega gradca v Ljubljano, nazaj pa ni mogel več. Avtobus je popoldne prišel samo do Dobrove, to je do Peklenkovega mlina. Tam je cesta okoli 100 m daleč razdrta, da se nihče ne upa več po tej cesti, kaj šele avto. Visoki most je skoraj ves

Velike povodnji na Slovenskem in Hrvaškem

Barje pod vodo — Sava spremenila strugo

v vodi in se voda komaj baše pod mostom. Kako je gori v Polhovem gradcu, nihče ne ve, zakaj popoldne je prišel samo neki pogumni mož po skrajno nevarni cesti do Dobrove in ta je povedal, da je voda okoli Polhovega gradca zelo opustošila polja.

Znan je most v Kozarjah. Na njem je napis: »Bog jim odpusti, saj ne vedo kaj delajo!« Dr. Janez Ev. Krek je iz tega mosta rad norce bril, češ, kako velik most, pa tako mala voda! Danes pa ta most ni bil prav nič komičen. Zakaj voda je narasla toliko, da komaj teče pod mostom in je nevarnost, da bo voda most zalila.

Nova savska struga pri Ježici

Ježica, 11. marca. (Ob 6 zv.)

Sava je tukaj narasla za 3.80 m nad normalo. Tako visoko ni narasla Sava že od l. 1924., od zadnje velike povodnji. Sava že teče v Pustovo kopalnico in samo ob sebi umevno tudi v Štirnovo kopalnico. Ponekod je voda do 200 m široka. Sava se je nad Ježico razcepila v dve strugi, od katerih ena, močnejša teče čez savski prod na južni strani. To bo najbrže tudi nova struga Save. Popoldne so ljudje opazili, da je Sava nesla poleg polno lesa tudi dve manjši brvi, ki ju je odnesla najbrže kje na Gorenjskem. Obrežja so ponekod odtrgana v širini do 40 m. Sava je zalila prostor med progno in državno cesto, kar se že dolgo vrsto let ni primerilo. V veliki nevarnosti je vas Jarše, v katere spodnji del grozi voda, da bo vsak čas vdrla.

Voda je zalila ves prostor med železniško progno in državno cesto, kar se že dolgo vrsto let ni primerilo. Ob 6 zvečer pa je pričelo kazati, da bo Sava nekoliko upadla, vendar se ljudje bojijo, da je to samo trenuten pojav in da bo ponoči še naraščala. Starejši ljudje, izkušeni v vremenu, pravijo, da visoko v zraku že pihata jug in da bo ponoči pihal tudi v nižjih legah. To bo imelo tudi za posledico, da se bo sneg pričel taliti, na kar bi nastopila zopet nova nevarnost povodnji.

Povodenj v kamniškem okraju

Kamnik, 11. marca. (Ob 6 zv.)

Bistrica in Nevljica sta narasli v prava vele-toka. Voda je zalila vse vrtove in travnike. Po vodi so najbolj prizadeti Radomlje, Polovica te vasi je pod vodo. To se pravi: vsi vrtovi in polja, pa tudi v hiše vdira voda. Voda se je popoldne v mrazu strdila v led.

Bonačeva električna centrala ob Bistrici je obkoljena od vode in je dostop do nje nemogoč.

Od Trzina do Podboršta je ob železniški progno eno samo veliko jezero. Tudi polje od Trzina proti Mengšu je pod vodo. Promet je zelo oviran, zlasti na okrajnih in banovskih cestah. Tudi na Količevem in Viru pri Domžalah je Bistrica prestopila bregove in ogroža na virski »gmajnici« več malih hišic.

Silno so narasle tudi Rovšica, Radomlja in Rača. Vas Podrečje v virski občini je deloma pod vodo.

V zapadni in srednji Evropi zima, na severu pa pomlad

Berlin, 11. marca. AA. V srednji in zapadni Evropi vlada silna zima. Iz Londona poročajo, da je zmrznilo v zadnjih 24 urah 10 ljudi. V vseh je veliko pomanjkanje, ker so popolnoma odrezane od ostalega sveta. Snoči je nastopilo nekoliko milejše vreme. Prejšnjo noč je bilo tako mrzlo, kakor ne pomnijo že 50 let. Toplomer je kazal 33 stopinj Fahrenheita pod ničlo. Snoči pa je bilo v Lympne le 16 stopinj Fahrenheita mrza. Za prihodnje dni napovedujejo mrzlo vreme z obilnim snegom.

Tudi v južnovzhodni in severni Franciji je zelo mrzlo, tako da so morali po večini ustaviti zračni promet v gorovju je več vasi v nevarnosti, da jih porušijo snežni plazovi. Več krajev so morali v naglici izprazniti, da preprečijo katastrofo. V savjskih Alpah je tako na francoski kakor na italijanski strani zapadel 1 m visok sneg. Velik plaz je zasul železniško progno Bouvert-Bellegarde. Tudi v Chamberju imajo visok sneg. Veliko škode je napravila poledica. Nek plaz je porušil telegrafsko zvezo med Francijo in Italijo v kraju Modane.

V italijanskem okraju Formazzo je snežni plaz zasul 6 delavcev. Boje se, da so mrtvi.

Češkoslovaško-jugoslov. trg. pogodba perfektna

Praga, 11. marca. kk. Češkoslovaško-jugoslovanska trgovinska pogajanja so končana. Pogodbo bosta v ponedeljek, 16. marca podpisala v Pragi zun. minister dr. Beneš in trgovinski minister Demetrovič, ki pride 15. t. m. v Prago. Dr. Beneš je danes na konferenci gospodarskih ministrov poročal o končni formulaciji pogodbe. Prisotni so poročilo z zadovoljstvom vzeli na znanje. Minister Demetrovič ostane v Pragi štiri do pet dni.

Imenovanje

Belgrad, 11. marca. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra za pravosodje je v soglasju s predsednikom ministrskega sveta postavljen za namestnika državnega tožilca v I-6 v Ljubljani dr. Hinko Lučovnik, okrajni sodnik.

Pri Litiji

Litija, 11. marca. (Ob 6 zv.)

Sava tukaj poplavlja bregove. Vsa kalna in gosta nosi s seboj trame in hlode. Voda neprestano narašča. Pričakovati je, da bo do noči narasla še za pol metra. Voda je zalila vsa bližnja polja. K sreči pa voda ni povzročila dosti škode, razen kar je odnesla lesa ob vodi. Litijski most se precej tresse. Pred dvema letoma so ga namreč popravili, vendar pa tako, da je sedaj še slabši, kakor je bil poprej. Snega je padlo v tukajšnji okolici za četrtr metra. Sedaj se sicer jasni. Vendar je bati, da se bo pričel sneg tajati, kar bo nevarnost še povečalo.

Pretrgana železniška progna

Zagreb, 11. marca. ž. V Zagrebu je danes vladalo nenavadno vreme. Zjutraj je bilo povsem poletno in toplo, pozneje pa je pričelo deževati in snežiti, tako, da so bile vse ulice visoko zasnežene in povzročale velike prometne ovire.

Zagreb, 11. marca. ž. Med postajama Novi Marof in Varaždinske toplice, se je utrgala na železniški proggi odsek v višini 1 m in dolžini 20 m. Radi tega se tovorni promet ni mogel vršiti in se je vršil le osebni promet s prestopanjem potnikov.

Sava uničila letino

Sremska Mitrovica, 11. marca. ž. Stanje Save je danes pričelo prizadevati skrb. Nivo vode je 605 cm nad normalo. Strahovite vodne mase so se razšle na kilometre daleč v notranjost zemlje. Vsi pašniki in vsa letina je propadla za vse leto. Neko skladišče je izgubilo ves material.

Poplave v Bosni

Erod ob Savi, 11. marca. ž. Reke Una, Vrbas in Utrina ter potoki, ki se izlivajo v te reke iz Bosne in Slavonije, so izstopile s svojimi ogromnimi vodnimi masami. Sava vsak trenutek narašča. V poslednjih par urah je narasla za 22 cm. Danes ob petih popoldne je bila Sava 750 cm nad normalo. Iz gornjega toka Save prihajajo poročila o novem naraščanju vode.

Viharno morje

Split, 11. marca. ž. Tu vlada veliko neurje. Morje besni in prizadeva velike nevarnosti pomorskemu prometu.

Donava zaenkrat ne ogroža ozemlja

Novi Sad, 11. marca. ž. Donava na vsem našem ozemlju upada. Nasprotno pa Sava v dolnjem toku narašča. Radi tega ni na ozemlju ob Donavi nevarnosti poplav. Če bi se Sava v dolnjem toku razlila, bi bila poplava le lokalnega značaja. Na našem obdonavskem ozemlju bi nastala nevarnost poplav, če bi se v gornjem toku Donave pričele snežne mase nenadoma topiti in bi priteklo toliko vode, da bi Donava prekoračila maksimum.

Interesantno pa je, da se je medtem ko v Angliji, Franciji in Italiji vlada najhujša zima, v Islandiji, Grenlandiji in v vseh skandinavskih deželah začela lepa spomlad!

Bern, 11. marca. AA. V Baslu je zapadlo 90 cm snega. Ves promet je zastal. Že 50 let ni zapadlo toliko snega.

Bruselj, 11. marca. AA. V noči od ponedeljka na torek je bilo 9 stopinj pod ničlo.

Dunaj, 11. marca. kk. Danes popoldne je divjal strašen snežni metel v gorovju Raxalpe, ki je zahteval smrtno žrtev. Silen veter je pahnil Karla Svobodo, najemnika Karl Ludvikove kočje, z roba planote, tako da se je razbil v globočini.

Tudi v Ameriki snežni viharji

Newyork, 11. marca. AA. V Newjerseyu je divjala silna nevihta. Ubilih je bilo sedem oseb, mnogo pa ranjenih. Materialno škodo cenijo na več milijonov dolarjev. Visoka plima je zelo poškodovala obrežje. V zapadnih delih Združenih držav so silni snežni viharji.

Kralj Zogu odpotoval v Italijo

Dunaj, 11. marca. AA. Albanski kralj Ahmed Zogu je tajno in nenadoma odpotoval v Italijo v posebnem vlaku, ki ga je dala na razpologo italijanska vlada. Govore, da je kralj odpotoval, ker so pripravljali nanj nov atentat. Ahmed Zogu se bo zdravil v neki vili blizu Lago di Como.

Anketa o brezposelnosti rudarjev

Belgrad, 11. marca. AA. Generalna rudarska direkcija je sklicala za 21. t. m. anketo o pobijanju brezposelnosti med rudarji. Namen ankete je predebatirati ukrepe o pobijanju kritičnih posledic redukcije proizvodnje in delavstva v rudnikih in topilnicah ter ukrepe za podporo popolnoma ali delno brezposelnih rudarjev.

Zagrebaška vremenska napoved. Nestalno, mrzleje, nevihte, nebo oblačno, padavine, ki bodo pričele ponehavati.

Uradni komunike o brodomnem sporazumu

Pariz, 11. marca. kk. Po uradnih izjavah bi se imel danes objaviti v Parizu, Londonu in Rimu francosko-italijanski pomorski kompromis. Namesto obetane besedila pa je bil izdan samo uradni komunike, ki obsega štiri strani, pisane s strojem in ki bi imel objavljati temeljne črte dogovora. V resnici je to komunike tako temno sestavljen, da je razumljiv samo za najozbilj krog mornariških strokovnjakov. Kakor se zatrjuje v poučenih krogih, se je to zgodilo na željo vlad v Tokiju in v Washingtonu, ki se radi gotovih modifikacij pred enim letom sklenjenih dogovorov bojita kritike doma in bi zato radi preprečili javno diskusijo. Komunike se zato omejuje na to, da sporoča čisto lakonično najvažnejše določbe dogovora.

Za linijske ladje je določeno: 1. da smeta Francija in Italija do 31. marca 1936 postaviti v službo vsaka dve novi oklopni križarki s 23.333 tonami in s topovi po 305 mm kalibra; 2. da bosta obe državi tedaj, ko bodo te nove ladje gotove, demontirali vsaka po dve zastareli linijski ladji; 3. da se v washingtonskem dogovoru za Italijo in

Francijo določena skupna tonaža linijskih ladij zviša od 135.000 na 181.000 ton.

Tonaža za ladje-matice za letala se za obe državi omejuje na 34.000 ton.

Za lahke visokomorske edince veljajo do dne 31. decembra 1936 naslednji dogovori: Gradba križark s topovi nad 155 mm kalibra se omejuje na enote, ki so predvidene v programih za leto 1930. Lahke križarke s topovi pod 155 mm kalibra se smejo staviti v službo samo toliko, kolikor služijo kot nadomestilo za zastarele enote, katere se morajo potem takoj demontirati. Francija, Italija in Anglija se obvezujejo, da bodo za časa trajanja dogovora nadomestovale samo one rušilce, ki so stari najmanj 16 let. Tudi konstrukcija podmornic je omejena na izvedbo programov iz leta 1930 in na nadomestilo onih enot, ki zastarajo po 31. decembru 1931, z izrecnim pristavkom, da Francija ne sme prekoračiti sedanjega tonaža 81.389 ton. V slučaju, da bi se na mednarodni razorožitveni konferenci leta 1932 ne posrečilo ustvariti ravnotežja med tonažama francoskih podmornic in angleških

rušilcev, bi bilo angleško mornariško vodstvo primorano poslužiti se svojega prava, da zviša svoje brodomne rušilce preko predvidene tonaže 150.000 ton.

Časovno omejeni značaj kompromisa se izrečno potrjuje v posebnem odstavku, ki pravi: »Smatra se za dogovorjeno, da danes podpisanega dogovora ni smatrati za permanentno določitev razmerja med posameznih ladijskih razredov med Anglijo, Francijo in Italijo in da ni določen za to, da bi vnaprej posegal v ureditev vprašanja, na kak način se bo uredilo nadomeščanje ladij, ki bodo postale zastarele po 31. decembru 1936.«

Toliko navaja komunike, ki izreka načelo: ohranitev in stabilizacija sedanjega razmerja moči do leta 1936. Oba pogodbenika sta za sporazum doprinesla znatne materialne žrtve. Italija sicer ni opustila svoje zahteve po pariški s francosko mornarico, odstavila pa je do pribodnje velike mornariške konference, ki je predvidena v letu 1935. Francija pa se zadovoljuje s trenutnim stanjem 155.000 ton.

Nastopno predavanje dr. Korošca

Belgrad, 11. marca. m. Bivši predsednik vlade dr. Anton Korošec, ki je bil imenovan za honorarnega profesorja na belgrajski univerzi, je imel danes popoldne na agrikulturni fakulteti svoje nastopno predavanje.

Nemška križarka se gradi

Berlin, 11. marca. kk. V proračunskem odboru so danes demokrati izjavili, da se bodo v odboru pri glasovanju o oklopni križarki B vzdržali glasovanja. To je njihovočasno stališče. Končno veljavno pa se bodo odločili potem, ko bodo dobili gotovost o usodi svoje davčne politike in socialnopolitičnih zahtev. Socialni demokrati zahtevajo, da se finančna obremenitev, ki nastane radi pomorskega programa, izravna s primerno razbremenitvijo delovnega ljudstva in da tudi vse stranke, ki so zainteresirane pri obremenitvi demokratičnega sistema in obrambi laizma, izvajajo svoje sklepe iz sedanjega položaja.

Berlin, 11. marca. AA. Proti glasovom komunistov je proračunski odbor nemškega državnega zbora odobril mornarični proračun v višini 183 milijonov mark, vstevši prvi obrok 10 milijonov za gradnjo nove križarke tipa »Ersatz Preussen«. Gradba te vojne ladje je svojčas povzročila velik odpor pri socialistih in komunistih. Socialisti niso glasovali. Govorniki vladne koalicije so se brez izjeme izrazili za gradnjo te ladje in poudarjali, da mora Nemčija izrabiti vse možnosti versailleske pogodbe za oboroževanje. Minister državne brambre Gröner je v svojem govoru poudaril, da je mornariški proračun nižal na najmanjšo vsoto.

Molotov v pčatiletki

Moskva, 11. marca. ž. Na šestem kongresu je predsednik sveta ljudskih komisarjev Molotov v svojem poročilu opozoril, da je dvig narodnega gospodarstva v mnogih področjih presegel načrte pčatiletke. Produkcija socialistične industrije znaša dve tretjini celotne produkcije narodnega gospodarstva. Produkcija kolektivnih in sovjetskih gospodarstev je vse načrte petletnega načrta daleko presegla. Stevilo kolektivnih gospodarstev se je v zadnjih šestih mesecih povečalo za 3 milijone kmetijskih gospodarstev. 1. marca 1931 je bilo 35 odstotkov vseh kmetijskih gospodarstev kolektiviranih. Letos se mora doseči prehod večine kmetijskih gospodarstev v kolektivno. V industriji se je v teku letošnjega leta vpostavil obrat v 518 novih podjetjih. Delavska meza raste. Naloga zmanjšanja lastnih stroškov produkcije se izvaja z razširitvijo mehanizacije in racionalizacije. obratov. Na koncu je Molotov izjavil, da bo to desetletje za sovjetsko Unijo večjega pomena, kakor preteklo. V tem desetletju je namreč treba doseči in preseči kapitalistične dežele.

Nemci so v Rusiji dobro opravili

Berlin, 11. marca. kk. Delegacija nemških industrijalcev se je danes vrnila iz Rusije. Voditelj, tajni svetnik Plöckner je izjavil listom, da so udeleženci skrajno zadovoljni z razgovori v Moskvi in da je utemeljeno upanje, da bodo ruska naročila omogočila nemški industriji mnogo dela. Kmalu se bodo nadaljevala pogajanja deloma v Berlinu deloma v Moskvi. Glavni del ruskih naročil bo dobila težka in električna industrija. Vprašanje državne garancije se ni razčističeno.

Francosko posojilo Romuniji podpisano

Bukarešta, 11. marca. ž. Novoimenovani guverner Angelonescu je danes popoldne v predsedništvu vlade prisegel in prevzel posle guvernerja Narodne banke. Finančna politika »Nar. banke« se bo popolnoma preorientirala in tudi finančna politika romunske vlade.

»Dimineaza« je izdal posebno izdajo, v kateri poroča, da je sklenjena pogodba s Francijo o največjem posojilu. Romunija dobi 1325 milj. frankov po 7%. Opozicionalni listi vrviijo, da bodo glasovali proti posojilu.

Bukarešta, 11. marca. AA. Včeraj popoldne je bila podpisana pogodba o velikem francoskem posojilu Romuniji. Po pogodbi bodo francoski bančniki nadzorovali romunske finance. Francoskemu posojilu je nasprotnoval guverner romunske državne banke Burileanu, ki pa je bil odstavljen.

Dunajska vremenska napoved. Začasno se bo zjasnilo. Potem pa bo v največjem delu Avstrije zomet snežilo ob živalnih severozapadnih vetrovih in temperaturo blizu ničle.

Načrt novega rudarskega zakona

Zakon ne bo zadeval pridobitvenih pravic

Belgrad, 11. marca. l. Posebna komisija za proučevanje načrta novega rudarskega zakona, ki je te dni delala v ministrstvu za šume in rude, je dokončala svoje delo. Delovanje te komisije je bilo uspešno. Novi rudarski zakon je brez dvoma eden izmed najvažnejših zakonov. Rudarstvo se je po vojni, posebno v zadnjih petih letih izredno razvilo, predvsem v jugovzhodnih krajih. Okolnosti, da rudarsko pravo še ni bilo izenačeno, je razvoj te važne panoge našega narodnega gospodarstva zelo oviralo. Se vedno imamo za razna pravna področja posebno rudarsko zakonodajo. Posamezni rudarski zakoni se razločujejo v bistvu tako, da v nekaterih naših pokrajinah obstoji sistem svobodnega rudosledstva, drugod pa je še vedno takozvani koncesijski sistem. Velike razlike so tudi glede oblike in veličine rudoslednih prostorov. Vse te določbe je bilo treba izenačiti. Rudarstvo je namreč eno izmed najbolj riskantnih vrst podjetij. Zato je seveda potrebno, da mora rudarski podjetnik računati predvsem s sorodnimi pravnimi razmerami na tem področju.

Po potresni katastrofi v južni Srbiji

London, 11. marca. AA. Povodom zadnjega potresa v južni Srbiji prinaša »Times« članek, v katerem izraža svoje sožalje povodom katastrofe ter naglašava delavnost Nj. Vel. kralja Aleksandra in kraljevske vlade ob tej priliki. Dejanje Nj. Vel. kralja, ki ni gledal na nevarnost in ki je junaško krenil na mesto nesreče, ni delovalo ugodno samo na prebivalstvo po nesreči prizadetih krajev, temveč je izzvalo občudovanje tudi v inozemstvu. »Times« komentira sklep jugoslovanske vlade, da ne sprejema iz inozemstva podpor in naglašava, da to ne pomeni, da inozemstvu ni treba izraziti svojega iskrenega sožalja.

Belgrad, 11. marca. AA. Jutri ob 6 zjutraj prispeje v Belgrad iz potresnih krajev minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Preka, gen. direktor za higijeno dr. Štampar in šef oddelka za socialno skrb Marko Tiković.

Belgrad, 11. marca. AA. Minister za gozdo-ve in rudnike je dal odboru za podporo prizadetim od potresa na razpolago potrebni lesni gradbeni material za gradnjo hiš.

Belgrad, 11. marca. Sožalje nad veliko nesrečo v južnih krajih so izrekli naši vladi češko-slovaški minister za zun. zadeve dr. Beneš pismeno, ustmeno na poslaniki francoski, britanski, poljski, avstrijski, bolgarski, grški, albanski in danski.

Pravilnik zemljiških knjig

Belgrad, 11. marca. AA. Na podlagi čl. 147 zakona o zemljiški knjigi z dne 18. marca 1930, čl. 17 zakona o notranji ureditvi, ustanavljanju itd. iz maja 1930 in čl. 36 zakona o zemljiškknjizni razdelitvi itd. z dne 1. decembra 1930 ter v sporazumu z ministroma za finance in kmetijstvo je minister za pravosodje izdal pravilnik za vodenje zemljiških knjig.

Zborovan'e elektro podjetij Jugoslavije

Belgrad, 11. marca. AA. V soboto 14. t. m. ob 14 popoldne bo v prostorih belgrajske industrijske zbornice glavno letno zborovanje Zveze električnih podjetij kraljevine Jugoslavije. Dnevni red obsega tele točke: 1. Izvolitev enega člana za ovelovljenje zapisnika. 2. Poročilo o delovanju upravnega odbora. 3. Predlog proračuna za leto 1931. 4. Volitev članov zveznega odbora. 5. Razprave o predlogih članov. Po zborovanju se bodo vršila predavanja in sicer o sistemu tarififikacije in uporabi mehaničnih sredstev za plačevanje električne struje ter o prenosu električne energije med Zagrebom in Karlovcem.

Smrtna nesreča v kamnolomu

Zagreb, 11. marca. ž. V kamnolomu v Marakuševcu se je zgodila smrtna nesreča. Delavec Slavko Kobasiti in Ivan Šimunjak sta minirala pečino, ki je visela. Ob devetih se je pečina razrušila in zasula oba delavca. Reševanje je bilo zaman. Velika grnada kamenja je oba delavca tako stisnila, da niti ni bilo moči njunih teles izkopavati. Grozi namreč nevarnost, da bi se odtrgala še nova pečina.

Gandi se zopet nagiba na levo

London, 11. marca. kk. V Ahmedabadu je bil Gandi navdušeno sprejet od ogromne množice ljudstva. Takoj nato je zastopnikom listov na vprašanje, kaj bo storil, če bi vseindijski kongres, ki se sestane 14. t. m. v Karačiju, odklonil dogovor med njim in lordom Irwinom, izjavil, da bi se v tem slučaju ne mogel udeležiti nove konference ob okrogli mizi, ker je razpravljal s podkraljem samo kot zastopnik kongresa. Indijska vlada je včeraj v parlamentu v Novem Delhiju doživela poraz s tem, da je bila sprejeta formalna nezaupnica proti vladi. Vzrok poslabšanja dosedanje miroljubne atmosfere je deloma v agitaciji radikalnih elementov indskega kongresa pod vodstvom Javarhalil Nehruja proti sporazumu z Anglijo, deloma v okolnosti, da so angleški konservativci odklonili odgovornost za sporazum z Gandijem.

Višek nesocialnosti

München, 11. marca. AA. V bavarski kovinski industriji je bilo odpuščenih 40.000 delavcev. Podjetja opravilujejo ta svoj sklep s tem, da 5 odstotno znižanje mezd ne zadošča! Kakor je znano, je o znižanju mezd odločilo posebno razsodišče. Med odpuščenim delavstvom vlada hudo razburjenje.

Znamenit jubilat

Pariz, 11. marca. AA. »Excelsior« opozarja na to, da bo Briand 14. marca praznoval 25 letnico, odkar je zavzel visoke politične položaje. Od 14. marca 1906 je Briand bil član 25 kabinetov. 11 krat je bil predsednik ministrskega sveta, 2 krat minister prosvete, 3 krat minister pravde, 16 krat minister za zunanje zadeve. Skupno je vodil v 25 kabinetih 36 portfeljev. Noben drug francoski ali inozemski državnik v preteklosti ni toliko sodeloval v vladi in upravi države.

Junaki našega časa

Berlin, 11. marca. AA. Charlie Chaplin je neprestano obdan od svojih oboževalcev. Pred hotelom »Adlon« se zbirajo tisoči, ki čakajo nanj in mu slede, čim zapusti hotel. Policija je morala na mnogih krajih izprazniti ceste in prehodje. Chaplin se zanima za gledališča in za revnija predmestja Berlina, kjer stoji stoletja stare stavbe.

Listi posvečajo dolge stolpe vseh svojih izdaj ameriškega gostu in objavljajo njegove dolge in številne intervjuje. Sročil je bil Chaplin na večerji pri angleškem poslaniku. Po večerji je prisostvoval opereti. Prisotni so mu priredili navdušene ovacije.

Za on proti oduštvu

Bukarešta, 11. marca. kk. Poslanska zbornica je sprejela danes zakon o pobijanju oduštva. Po tem zakonu se smejo zahtevati obresti največ 6% nad vsakokratno diskontno mero romunske narodne banke, to je danes 15%. Zakon ima tudi veljavo za nazaj za vse dolgove, ki so bili najeti po 7. febr. 1929, to je dnem, ko je bil objavljen zakon o stabilizaciji leja.

Igralnice v dober namen

Pariz, 11. marca. kk. Zadnje dni je bilo otvorenih v Parizu več uradnih birojev za stave. Sedaj pa namerava tudi pariška mestna občina ustanoviti igralno banko. V občinskem svetu je bil vložen predlog, da se najame novo milijonsko posojilo za zgradbo igralne kazine, katere dohodki se bodo porabljali za odplačevanje tega najetega dolga, za podpiranje pariških bolnišnic in za zgradbo mestnega laboratorija. Ker je zbornica ravno pred kratkim dovolila, da se zopet otvori igralna banka v Englieu, 12 km pred Parizom, bo v bodoče tudi v Parizu zadosti prilike, po mili volji zgubljati svoj denar.

Razne vesti

Zagreb, 11. marca. ž. V petek in soboto bo v Zagrebu gostovalo japonsko gledališče.

Belgrad, 11. marca. AA. Na osnovi čl. 5 točka 5 zakona o taksah je minister za finance oprostil plačevanja taks vse vloge in proenje na državne oblasti razen civilnih tožb, glavno zvezo vinogradnikov in sadjarjev kraljevine Jugoslavije v Belgradu.

London, 11. marca. kk. V Kalkuti divja zadnje tedne epidemija črnih kiz. Dosedaj je umrlo 59 oseb, med njimi en Evropec.

Mian, 11. marca. AA. Dne 4. maja bo razprava proti Giardiniju, ki je zapleten v znano Hatrijevo afero, v kateri je poneveril milijon funtov sterlingov.

Izdajalske številke

Nemški vojni izdatki dosega jo francoske

Izjave francoskega vojnega ministra Maginota ob priliki vojnega proračuna so zbudile v nemškem časopisju običajen vihar in ogorčenje. Maginot je namreč število nemškega vojaštva precej višje ocenil, kakor kažejo oficijelne nemške številke (100.000 mož). Dobil je zato tudi oster odgovor od nemškega vojnega ministra Grönerja kakor tudi od celokupnega nemškega časopisja, ki zopet na dolgo in široko popisuje Francijo kot največjo vojno silo sveta. — Nemčija pa se prikazuje kot država s skoraj najmanjšo armado na svetu, razoroženo in malodane brez brambe.

Sedaj pa se je našel Nemeč, in sicer znani publicist Carl Mertens, ki v Försterjevi reviji »Die Zeit« (III. št.) s številkami dokazuje, da nemški oboroževalni stroški za francoskimi skoraj nič ne zaostajajo!

Francoska vojna sila v Franciji znaša 317.000 mož in sicer 277.000 čet in 40.000 orožništva ter policije. 205.000 mož je v kolonijah, in sicer 187.000 kolonijalnih čet in 18.000 iregularnih. Skupna mirovna vojna sila Francije je torej 522.000. V resnici so to le proračunske številke, efektivno stanje francoske armade ni višje kot 270.000 v Franciji in 180.000 v kolonijah, torej skupaj okrog 450.000. Vsa ta armada s kolonijalnimi četami in policijo ter žandarmerijo, inklusivno vojno mornarico, s stroški za zračno brodomje — vojno in civilno — dalje z izdatki za penzije, notranje in zdravstveno ministrstvo stane Francijo 19 milijard

frankov, kakor je ugotovil socialist Choufflet proti protestom vojnega ministra Maginota, ki je navajal mnogo manjše številke. Mertens pa vzame, da je vsota 19 milijard frankov = 3 milijarde mark resnična in jo primerja z nemškimi oboroževalnimi stroški in nemško vojno silo.

Nemčija ima efektivno 100.000 vojaštva, dalje 50.000 kasernirane in vojaško vodene policije, 52.000 železniške brambe in neznano število vojaško izvežbanih obmejnih stražnikov (70—80.000). — Torej v Nemčiji stoji redno pol orožjem okrog 250.000 mož. Torej če tudi se ne upošteva vojaško organiziranih organizacij, ki jih je vedno mogoče takoj mobilizirati, zaostaja redna nemška vojna sila le za nekaj malega za francosko armado v Evropi. Tudi izdatki so skoraj docela isti. Mertens je zračunal, da letno izda »neoborožena« Nemčija za vojaške namene 18 milijard frankov = 2,88 milijard mark — torej približno isto vsoto, kakor Francija s najboljši militariistična država na svetu vključno vzdrževanje vseh kolonijalnih čet! Kolonijalne čet, civilno zrakoplovstvo, privatna vojaška stanovanja, penzije, subvencija industriji, (ki v nemškem vojnem proračunu ni všeta) stanejo Francijo letno nekaj nad 8 milijard. Torej znašajo stroški za francosko armado in mornarico, vstevši utrošena dela v Franciji ok. 10 milijard = 1,7 milijarde mark.

Te številke, ki jih navaja nemški publicist, povedo zelo jasno, zakaj Francozi Nemeč ne zaupajo in jim res tudi ne morejo zaupati.